

Musikförläggarna

2025-10-23

Dnr: Ju2025/01727

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.13@regeringskansliet.se

Yttrande över *Utkast till lagrådsremiss* *Privatkopieringsersättning (Ju2025/01727)*

Inledning och sammanfattning

Musikförläggarnas utgångspunkt är att alla typer av legislativa förändringar i upphovsrätten ska syfta till att värna upphovspersoner och rättighetshavare, oavsett storlek. På så vis kan vi fortsätta att erhålla ett rikt musikliv.

Musikförläggarna välkomnar därför regeringens förslag att modernisera systemet för privatkopieringsersättning och bedömer att de föreslagna huvudprinciperna – rimlig kompensation, teknik- och konkurrensneutralitet samt effektiv administration – är rätt väg att gå.

Det är centralt att påminna sig om att privatkopieringsundantaget innebär en inskränkning i rättighetshavarens ensamrätt och att ersättningens syfte därvidlag är att återställa den ekonomiska balansen så att såväl skapande som investeringar i musik förblir hållbara. Indexering och regelbunden uppföljning måste byggas in från start för att förhindra faktisk urholkning av ersättningen och för att säkerställa att systemet följer teknisk och marknadsmässig utveckling.

Nedan kommenteras utkastet till lagrådsremiss i valda delar.

Om Musikförläggarna

Musikförläggarna bildades 1928 och är de svenska musikförlagens branschorganisation. Föreningen driver musikförlagens och deras kontrakterade upphovspersoners frågor i kontakter med beslutsfattare, myndigheter, övrig

Musikförläggarna

musikbransch, media och allmänhet. Att skapa förståelse för musikens värde och för upphovsrättens funktion och betydelse är en av föreningens huvuduppgifter. Musikförläggarna har närmare 70 medlemmar som står för en absolut majoritet av omsättningen i musikförlagsbranschen i Sverige. Medlemmarna består såväl av stora (majors) som mindre (indies) musikförlag och verkar såväl på en lokal som global marknad.

6.2 Rätten till ersättning

Musikförläggarna tillstyrker omformuleringen av ersättningsrätten. Att verk inte längre måste ha sänts i radio/tv eller givits ut på fysisk bärare, utan att ersättning utgår till upphovspersoner vars ensamrätt inskränkts och vars verk utnyttjats i förvärvssyfte, med undantag för obetydlig ekonomisk påverkan.

Den föreslagna förändringen speglar den digitala verkligheten och motverkar godtyckliga avgränsningar. Musikförläggarna konstaterar att även om utvidgningen av ersättningsberättigade är nödvändig för att leva upp till de krav som EU-rätten ställer blir den direkta följden att kretsen av ersättningsberättigade blir mycket större. Av det skälet är det rimligt att det samtidigt införs *begränsningar* för att säkerställa att privatkopieringsersättningen faktiskt når de rättighetshavare som har rätt till den rimliga kompensationen.

Musikförläggarna anser att en avgränsning till verk som utnyttjats i förvärvssyfte är viktig. Föreningen delar lagstiftarens bedömning att frågan huruvida ett verk utnyttjats i förvärvssyfte inte ska avgöras utifrån om det finns en faktisk marknad eller om det i ett senare led förekommit ett förvärvssyfte eller om upphovspersonen skapat verket i sådant syfte. Vidare konstaterar regeringen att avgränsningen innebär att det kan vara upphovspersonen själv som utnyttjat verket i sådant syfte och att det inte finns något krav på att utnyttjandet genererat några intäkter. Det framgår även att verket inte behöver användas i en verksamhet som bedrivs i vinstsyfte.

Musikförläggarna vill framhålla att även om formuleringen ”utnyttjats i förvärvssyfte” utifrån de förda resonemangen torde kunna fungera för syftet i fråga, riskerar formuleringen som den nu föreslås i lagtext leda till att det endast handlar om att det är någon annan än upphovspersonen själv som ska ha utnyttjat detta i förvärvssyfte. Detta skulle göras klarare genom ett förtydligande i lagtexten att rätten till ersättning även gäller de fall där upphovspersonen offentliggjort verket i förvärvssyfte.

Musikförläggarna

Vidare är begränsningen som uppställs genom att ”Upphovsmän som påverkas ekonomiskt i obetydlig omfattning ska inte ha rätt till ersättning” ett mycket rimligt förtydligande. I utkastet framgår det även att det följer av EU-praxis att ”...privatkopiering i princip ska anses medföra skada”, men att det finns situationer där skadan kan vara obetydlig. Att detta nu föreslås framgå redan av lagtexten är högst adekvat, särskilt när nu utvidgningen sker till rättighetshavare även utanför EU/EES.

Avseende offlinekopiering ligger frågan för närvarande för prövning i EU-domstolen. Musikförläggarna menar dock att oavsett utfallet är det givet att de förändringar som nu sker avseende privatkopieringsersättningen innebär att den samlade rimliga kompensationen med nödvändighet behöver vara högre än vad som gäller idag. Digitalt innehåll konsumeras i allt större utsträckning offline genom nedladdning, synkronisering och ”local caching” på användarens enheter. Offlineåtkomst utgör ett konkret nyttjande av verk som ersättningssystemet ska kompensera, eftersom det minskar behovet av licensierade strömmar och därmed påverkar intäkterna för rättighetshavare. Se mer nedan.

6.5 Ersättningens storlek

Musikförläggarna tillstyrker att ersättningsnivåernas storlek och taknivåer anges i lagen. Det förutsätter dock att nivåerna är rimliga utifrån vad som tillämpas på marknaden idag och att det dessutom finns möjlighet att ta höjd för ändringar på marknaden över tid. Utifrån det faktum att nivåerna nu fastställs i lagtext är det enda rimliga att nivåerna indexuppräknas. Detta gäller såväl taknivåerna som ersättningen per GB. Musikförläggarna tillstyrker även införandet av en möjlighet att tillämpa en ersättningsnivå som ligger över de angivna taknivåerna om det vore uppenbart oskäligt att tillämpa taknivån.

Musikförläggarna menar att taknivåerna måste vara högre än vad som tillämpas idag då det kommer bli betydligt fler rättighetshavare som ska ta del av ersättningen. Detta bland annat till följd av borttagande av reciprociteten och utvidgandet av den ersättningsberättigade kretsen. När flera grupper ska dela på samma kaka innebär det att totalsumman måste räcka till fler mottagare. För att bevara proportionaliteten mellan skadan och faktisk ersättning måste totalsumman konstrueras så att den fortsatt ger rimlig ekonomisk kompensation till varje rättighetshavare.

Musikförläggarna

De föreslagna takbeloppen riskerar således att underkompensera skadan vid hög lagringskapacitet och omfattande privatkopiering. För att uppnå ”rimlig kompensation” bör takbeloppen höjas, möjligen en progressiv modell införas vid mycket hög lagringskapacitet, och att den föreslagna oskälighetsventilen förses med tydligare kriterier. Därtill bör indexeringen tidigareläggas och ske oftare än vart tredje år (t.ex. årligen eller vartannat år) för att motverka ekonomisk urholkning.

Härvidlag, beroende på utfallet i EU-domstolen, kan även offlineanvändningens ekonomiska värde vara av stor betydelse och behövas tas med i beräkningen.

Sammanfattningsvis tillstyrker Musikförläggarna modellen som sådan, men menar att nivåerna och indexeringsfrekvensen behöver ses över för att säkra en rimlig kompensation och undvika en faktisk ekonomisk urholkning.

Stockholm, dag som ovan

Kerstin Mangert

Ordförande

Musikförläggarna SMFF ekonomisk förening u p a